

Unieburgers en hun (derdelands) familieleden

De effectiviteit van hun burgerschapsrechten
onder de loep genomen

Annika Mortelmans (Overheid en Recht)
Sanne van de Pol (Steunpunt I&I, CeMIS)
CeMIS congres
13 dec 2013

Universiteit Antwerpen

CeMIS
CENTRUM VOOR MIGRATIE
EN INTERCULTURELE STUDIES

Inleiding

- Vrij verkeer van personen
  - Richtlijn 2004/38/EG
- (A) Rechtskader
- (B) Genot van burgerschapsrechten
  - Verschillende waarborgen

A. Het rechtskader

- Vrij verkeer als grondslag van de Europese Gemeenschap en Burgerschapsgeschied
- Principiële begunstigen van het vrij verkeer- en verblijfsrecht
- 'Omgekeerde discriminatie' en stand van zaken Belgische Vreemdelingenwet

Vrij verkeersrecht als grondslag EG en burgerschapsgeest

- Verdrag van Rome 1957
- Economisch → niet-economisch
- Verdrag van Maastricht 1992
  - Burgerschapsrechten

"het verkeer van de burgers van de Unie tussen de lidstaten moet, mutatis mutandis, plaatsvinden onder vergelijkbare voorwaarden als die welke gelden voor de burgers van een lidstaat die zich in eigen land verplaatsen en daar van woonplaats of activiteit veranderen" Basisbeginsel

Vrij verkeersrecht als grondslag EG en burgerschapsgeest

- Europees Hof van Justitie
  - Trojani, Baumbast
- Burgerschapscontext
- Richtlijn 2004/38/EG:
  - Inreisrecht (ID, paspoort)
  - Uitreisrecht
  - Verblijfsrecht tot 3 maanden
  - Specifieke voorwaarden voor 3+ maanden
  - Duurzaam verblijfsrecht na 5 jaar

Principiële begunstigden van het vrij verkeers- en verblijfsrecht

- Burgers van EU lidstaten
- Familieleden van mobiele EU burgers
  - EU burgers en 'derdelanders'
  - Gehuwden, geregistreeerde partners, bloedverwanten in op- en neergaande lijn, restcategorie
- Familieleden van statische EU burgers en overige derdelanders geen begunstigden

'Omgekeerde discriminatie' en stand van zaken in de Vreemdelingenwet

- Verplaatsing of andere band met Unierecht
- Recht n.v.t. op zuiver interne situaties
- Mogelijkheid tot omgekeerde discriminatie: ongunstiger rechten voor eigen, statische onderdanen

'Omgekeerde discriminatie' en stand van zaken in de Vreemdelingenwet

- Art. 40 §6 Vw: Gelijkstelling familieleden van Belgen aan familieleden van Unieburgers
- 2007: Nieuw artikel 40*ter* Vw.
- 2011: Strengere voorwaarden BE, EU, derdelanders (vooral strenger voor BE).

- Ascendanten
- Leeftijdsvoorwaarde
- Bestaansmiddelen, huisvesting en ziektekostenverzekering

B. Het effectieve genot van de burgerschapsrechten: verschillende waarborgen

- 1. Ruimere interpretatie van het 'grensoverschrijdende element'
- 2. Uitsluiten van de eis van eerste legale binnenkomst
- 3. Behoud verblijfsrecht na het verbreken van de familieband met de Unieburger

B. Het effectieve genot van de¹⁰ burgerschapsrechten: verschillende waarborgen

- 4. Weinig administratieve formaliteiten voor de uitoefening van de burgerschapsrechten
- 5. Geringe beperkingsmogelijkheden in- en uitreisrecht uit hoofde van de openbare orde, openbare veiligheid en volksgezondheid
- 6. Versterking rechtsmiddelen en procedurele waarborgen tegen elke inperking van het verblijfsrecht

1. Ruimere interpretatie van het grensoverschrijdende element

- Traditioneel:
  - Leer van zuiver interne situaties
  - Aanknopingspunt met het Unierecht nodig in de vorm van een band met twee of meer lidstaten (het grensoverschrijdende element)
  - Fysieke verplaatsing is m.a.w. gewoonlijk vereist

1. Ruimere interpretatie van het grensoverschrijdende element

- Evo: aanknopingspunt met het Unierecht als een band met twee of meer lidstaten wordt steeds makkelijker aangenomen (opleidingen in een andere lidstaat, diensten, andere nationaliteit etc.)
- Verruiming van het grensoverschrijdende element

1. Ruimere interpretatie van het grensoverschrijdende element

- Rottmann
  - Bevestiging rechtspraak interne situaties
  - Aanvaarding van het Unieburgerschap als voldoende aanknopingspunt met het Unierecht
  - Band tussen twee of meer lidstaten niet langer vereist
  - Abstracte schakel met het Unierecht volstaat voortaan

1. Ruimere interpretatie van het grensoverschrijdende element

- Zambrano, McCarthy en Dereci
  - Doortrekken van redenering in Rottmann
  - Unieburgerschap als voldoende aanknopingspunt met het Unierecht
  - Unierecht toepasselijk indien nationale maatregelen het effectieve genot zouden ontzeggen van de belangrijkste rechten verbonden aan de status van Unieburger

1. Ruimere interpretatie van het grensoverschrijdende element

- Gevolgen en draagwijdte Zambrano et al.?
  - Uitbreiding van de werkingssfeer van het Unierecht; ook toepasselijkheid op statische Unieburgers onder bepaalde voorwaarden
  - Quid met de strengere Belgische wet gezinshereniging?

1. Ruimere interpretatie van het grensoverschrijdende element

- Geen zelfstandig recht op verblijf voor Unieburgers in de eigen lidstaat op grond van het recht op vrij verkeer
- Beperking implicatie van het bezit van een andere nationaliteit – cfr. Garcia Avello

1. Ruimere interpretatie van het grensoverschrijdende element

- Belang economische afhankelijkheid van het (derdelands) familielid bij statische Unieburgers
- Opvallend: extra aandacht voor de effectiviteit van de rechten van minderjarige Unieburgers

2. Uitsluiten van de eis van eerste legale binnenkomst

- Evo Akrich → Jia → Metock

3. Behoud verblijfsrecht na verbreken van familieband

- Overlijden
- Vertrek van de burger van de Unie
- Scheiding
- Ontbinding of nietigverklaring van het huwelijk
- Beëindiging van het geregistreerd partnerschap

4. Weinig administratieve²⁰ formaliteiten voor de uitoefening van burgerschapsrechten

- Inschrijving bij de bevoegde autoriteiten met minstens drie maanden tijd
- Voor derdelands familieleden: afgifte van een verblijfskaart vereist

5. Openbare orde, openbare veiligheid en volksgezondheid

- Geringe beperkingsmogelijkheden in- en uitreisrecht omwille van de openbare orde, openbare veiligheid en volksgezondheid

6. Rechtsmiddelen en procedurele waarborgen versterkt

- Ten aanzien van elke inperking van het verblijfsrecht

Besluit

Annika.Mortelmans@uantwerpen.be
Sanne.VandePol@uantwerpen.be